

Un Museu per a Inca: realitat o quimera?

G. ROSSELLÓ BORDOY

Conferència impartida en l'obertura de les III Jornades d'Estudis Locals. Inca, 24 de Maig de 1996.

Fa uns mesos quan vaig acceptar de bon grat inaugurar aquestes *III Jornades d'Estudis Locals* a Inca no sabia ben bé on em ficava.

Parlar de museus a Mallorca, malgrat quaranta anys d'activitat professional en aquest camp, és quelcom estúpid i fora de lloc. En realitat hauria d'haver meditat amb cura sobre la conveniència de l'encàrrec i la possibilitat de dur a bon termini tal conversa sense recances ni malhumors. Tal volta hauria estat més prudent declinar el convit i no acceptar proposta tan honrosa.

Mallorca no és terra de museus. De bon de veres, no és terra de museus! Afirmació que pot pareixer fora de mida, emperò real com ella mateixa. Mallorca no és terra de museus i ho diu un tècnic que ha perdut el temps i la llavor en una tasca inútil de crear una infraestructura museística digna de la importància de la nostra terra, dels seus valors culturals, històrics i artístics, tan valuosos i tan menyspreuats que si volem conèixer-los hem de desplaçar-nos, encara ara, a terres fora Mallorca per poder saber que és el que hem perdut.

De totes maneres l'aventura dels museus a Mallorca és un desafiament que val la pena afrontar-lo, lluitar per ell, malgrat incomprendiments, tossudeses i entrebancs continuats.

Si vivim a una terra rica per la seva història és obligació nostra de conservar tal patrimoni i conservar-lo vol dir lluitar per ell.

Per tant parlar de museus no és parlar de bades encare que ho pareixi. No és defensar en và una causa perduda, a pesar d'aquells que en lloc d'escoltar fan orelles de cònsol, malgrat aquells que haurien de donar suport i tan sols fan el ronsero. No és predicar

en el desert,... fins i tot aquell que predicava en el desert, abans de ser escapçat, tingué l'esperança de poder veure ballar la dança dels set vels a l'impúdica Salomé. Si va presenciar tal dança o no, no ho diu la història... En conseqüència parlar de museus no és predicar al desert... sempre queda una remota possibilitat de presenciar un bell espectacle.

Si a la primera impressió vaig sentir-me decebut, després encoratjant-me a mi mateix vaig pensar que la lluita era bona i el premi valia la pena i vet ací disposat, ben disposat, a parlar de museus a Inca, del museu que necessita Inca, dels museus que no existeixen a Mallorca i que Mallorca és mereixedora de tenir-los.

En aquest sentit centraré les meves paraules en tres punts concrets: Primer, que és un museu?. Segon, petita història del que es diu museu a Mallorca i com a cloenda intentar esbrinar quin museu és el que necessita Inca.

En primer lloc: Què es un museu? Tota definició semántica no sol reflectir amb absoluta claredat el fet real. Si acudim al mestratge dels diccionaris podem llegir coses peregrines, algunes d'elles fins i tot inversemblants con la locució col·loquial francesa: *c'est le musée des horreurs*, referida una acumulació de coses espantosament lletges:

Edifici o lloc destinat a l'estudi de les ciències, lletres humanes i arts lliberals.

Lloc on es guarden objectes artístics o col·leccions científiques, convenientment col·locades per a que sien examinades.

Lloc on s'exhibeixen objectes o curiositats que poden atreure l'interés del públic, amb una finalitat turística.

La definició oficial formulada pel màxim òrgan rector de les directrius museològiques l'ICOM (*International Council of Museums*) estableix que museu és:

una institució, sens ànim de lucre, oberta al públic. Amb la finalitat d'adquirir, conservar, estudiar i exposar aquells objectes que millor il·lustrin les activitats de l'home o sien culturalment importants per el desenrotllament dels coneixements humans.

En conseqüència MUSEU és:

1r. una institució no lucrativa

2n. oberta al públic

3r. amb la finalitat de:

ADQUIRIR

CONSERVAR

ESTUDIAR

EXPOSAR aquells documents

que millor donin a conèixer l'activitat humana.

Per tant un museu per ser un vertader MUSEU necessita adaptar-se a sis condicionants bàsics:

Institució capaç d'assolir intel·lectual i financerament tot el cabal que segueix a la definició. Institució, endemés a l'abast del públic. Institució en condicions de desenrotllar una tasca de SALVAGUARDA dels documents culturals, de MANTENIMENT i conservació dels mateixos, d'INVESTIGACIÓ sobre el seu origen, funció i importància i capaç d'aportar un plantejament DIDÀCTIC per donar a conèixer les col·leccions, posar-les a l'abast d'un públic, d'edat i formació molt variada, per tal de complir la seva funció educativa.

La paraula museu suposa una complexitat tal que mantes de vegades sia inabastable i aleshores tenim el que tenim.

Un museu no és un magatzem. Un museu ha de recollir, exposar i difondre.

Un museu no és un abocador de deixalles. Un museu ha de conservar, restaurar i salvar.

Un museu no és un lloc estàtic de contemplació de coses hermoses. Un museu és un centre d'investigació i com a tal ha de tenir uns mitjans humans i econòmics capaços de desenrotllar aquesta tasca.

Un museu no és un caprici d'un senyor ric que l'hi agrada rodejar-se de coses belles. Un museu és un centre d'ensenyament on la gent ha de poder aprendre a estimar el passat de la seva terra amb tanta força com a una escola.

Un museu és... doblers, doblers, doblers i una ferma voluntat de fer fruitar, sens ànim de lucre, una inversió per a millorar la societat que pot fruitar de tal institució. Sens dubte tal inversió econòmica no sol fruitar en pessetes constants sinó en quelcom intangible com és la formació del poble. Cosa que de vegades no importa gaire... i per a molts és difícil de pair i mal d'entendre.

Com és pot veure això no és més que una utopia, un paradís somniat i mai abastable, una terra promesa a la qual no podem apropar-nos en la vida.

Ara bé tal utopia té una realitat formal, no virtual com la que ens ofereix ara la intel·ligència artificial i com a tal institució existeix, A algun moment ha assolit una materialitat, compleix una funció, malgrat no sempre pugui complir amb totes aquelles que constitueixen el seu concepte fundacional.

Aquest fet real ens fa derivar envers camins tèrbols. Que és un museu pels nostres polítics? Que entenen per museu aquells que constitucionalment han de gestionar les institucions que estan baix la seva empara? Que consideren han de fer per desenrotllar les activitats inherents a la plena funcionalitat de la institució anomenada MUSEU?

No sabia contestar. L'experiència és, perquè no, prou trista.

Passem al segon punt. Donem una ràpida revisió al que han estat els museus a Mallorca des de temps enrere. El primer intent va ser la col·lecció Despuig, obra d'un cardenal il·lustrat, ric i desitjós de fruir, com els seus companys de la cúria romana d'una aura intel·lectual i poder vantar-se d'un mecenatge molt d'acord amb els condicionants de l'època (S. XVIII). La collita duta a bon termini: pintura i escultura clàssica, la coneixem gràcies al catàleg que Joaquim Mª Bover va escriure, obra encomenada, tal volta, pels hereus del cardenal ben disposats a fondre l'herència de l'oncle. Prest o tard ho conseguiren. Les pintures no sabem on són. El que queda de l'escultura clàssica, malgrat els dubtes sobre l'autenticitat de la major part de les peces, roman a Bellver, on des de fa pocs mesos, reacondicionades i servades amb cura, podem contemplar-les de bell nou després d'una llarga reclusió forçada als magatzems del castell.

Les altres col·leccions de l'època han volat: Canut i Muguerot, els banquers francesos que agomolaren Chopin i George Sand, la dels frares Caputxins, salvada en part pel Marquès de Vivot, les dels erudits romàntics com Antoni Furió o Joaquim Mª Bover, dispersades o perdudes. No parlem de la important recollida de materials artístics i etnològics feta per Lluís Salvador d'Àustria, repartida entre els molts hereus que friuren de la seva dèria. En altres ocasions he dit que el col·leccionista és un home desgraciat. La passió de la seva vida, l'afany per envoltar-se de coses belles, el delit envers l'art o l'arqueologia, la passió per recollir qualsevulla document manuscrit o imprès que pugui il·lustrar el passat del nostre poble no és més que fum i bombolles quan, a la seva mort, els hereus procuren treure profit, el més prest possible, dels tresors de l'avantpassat.

Proves? Amer-Servera, Planes, Vives Escudero, Amorós són noms relacionats amb importants col·leccions mallorquines, de caire arqueològic, existents al llarg d'aquest segle i que han desaparegut malvenudes a l'extranger o a altres indrets fora de Mallorca.

Quelcom semblant podríem dir de la museografia institucional privada. per exemple el *Museu Regional d'Artà* creat l'any 1927 amb l'idea encomiable de contrarrestar l'expoli indiscriminat que l'*Institut d'Estudis Catalans* i el seu representant Colominas feia a l'illa de Mallorca, bé excavant els principals jaciments arqueològics o comprant tota quanta col·lecció privada tenia a l'abast. Un intent agoserat a dir veritat que mai va comptar amb el suport institucional. No va tenir pressupost de manteniment ni una direcció tècnica adequada. Quan els seus fundadors varen desaparèixer el museu regional entrà en un estat letàrgic que encara dura, malgrat *Sa Nostra* se'n fes càrrec de les col·leccions i organitzàs un muntatge dels seus béns prou acceptable.

L'altra aventura museològica encapçalada per la *Societat Arqueològica Lul·liana* va tenir millor vida. Fundat el Museu l'any 1880 començà amb força malgrat la manca de pressupost per dur a bon termini una activitat recuperadora dels béns culturals que poc a poc anaven desapareguent de la nostra terra. És important recordar les gestions de la *Societat* al moment de la descoberta dels bous de Costitx ara fa un centenar d'anys i els intents de salvar el capet de bou de Son Mas de Llubí, avui al *Museu Arqueològic* de Barcelona. Després d'una llarga trajectòria d'inactivitat, d'unions poc adients (amb el *Museu Diocesà* del bisbe Campins), separacions traumàtiques, pèrdua de part dels seus béns més preuats en favor del *Museu Diocesà*, la *Societat* després de moltes peticions formals a les

autoritats competents aconseguí que l'any 1961 es creàs el *Museu de Mallorca*, incorporant de seguida els seus fons artístics, arqueològics i etnològics al nou *Museu*. És, tal volta, l'única promoció privada que de manera o altra ha reïxit de manera esponerosa.

A nivell institucional cal referir-se al *Museu Diocesà* (1913), al *Museu Arqueològic Municipal* de Manacor (1939), al *Museu Arqueològic Municipal* d'Alcúdia (1948), a la *Pinacoteca Municipal* de Valldemossa (1957) i tal volta al darrer nat d'aquests centres el *Museu de Pollensa*, que fou creat com a col·lecció l'any 1949 i aconseguí la autorització oficial l'any 1975.

La vida de tals centres ha estat molt diversa i sempre marcada per la inestabilitat, la manca absoluta de pressupost i de direcció tècnica. El *Museu Diocesà* creat pel bisbe Campins l'any 1913 fou inaugurat tres anys després. Fins i tot la *Societat Arqueològica Lul·liana* hi va prestar el seu suport i les seves col·leccions fins l'any 1930. Aquesta etapa va ser la més esponerosa i la més rica en projecció cultural. Les reunions setmanals, les conferències i seminaris sobre art, arqueologia, etc. marcaren una època i deixaren una empremta important a la societat mallorquina. Tal vegada aquest fet no s'hagi repetit amb posterioritat. Tancat entre 1947 i 1952, fou remodelat i reobert baix el nom de *Museu Diocesà*. Anys després (1969) es va projectar una nova instal·lació, modèlica, feta amb cura per l'arquitecte Antoni Alomar, amb una visió de futur poc freqüent a la nostra terra. Aleshores rebé el nom de *Museu de l'Església de Mallorca*. Als pocs mesos, rebotat Alomar del control del Museu, es reconvertí en el magatzem polsòs i vergonyós que podem veure ara.

Sobre els Museus municipals seria millor no parlar-ne. L'únic que amb el temps va aconseguir el reconeixement oficial fou el de Pollensa i mai va complir amb els objectius marcats per l'Ordre Ministerial de creació. Va tenir temporalment un director efectiu, després un director interí i al moment dels traspassos a nivell polític el propi Ajuntament va refer el patronat oficial designat per l'Ordre de creació, exercitant el dret de cacicada impropï d'un Ajuntament democràtic, destituint el Patronat oficial i anomenant un altre compost únicament de representants polítics. Si algú vol veure el *Museu de Pollensa* es veu amb feines a causa del seu horari esquefit i minvat impropï d'un centre oficial a l'abast del públic.

Igual podríem referir-nos a la *Pinacoteca de Valldemossa* on la mostra important de pintura decimonònica que hi havia anys enrere ha passat a mans d'anticuaris i venuda a la menuda sense saber per quines cinc-centes va desaparèixer de les sales de Cartoixa.

Menys mal que l'*Arqueològic Municipal* d'Alcúdia al formar-se el *Museu Monogràfic de Pollentia*, secció filial del *Museu de Mallorca*, creada per Ordre Ministerial de 15 de febrer de 1983 es va integrar a la nova institució, amb la particularitat que el *Museu Arqueològic Municipal* d'Alcúdia mai va comptar amb unes col·leccions adients que justificassin la seva qualificació i fins i tot la seva existència perquè els suposats fons museístics de l'esmentat museu consistien en les troballes fetes a la ciutat romana de Pollentia que eren de titularitat pública, o sia de l'Estat Espanyol. De totes maneres la situació actual del *Museu Monogràfic de Pollentia*, que es regeix mitjançant un conveni entre Conselleria de Cultura i Ajuntament d'Alcúdia no és de lo més polenta, ans el contrari.

Pel que fa al *Museu de la Torre dels Enagistes* a Manacor el grau de surrealisme que ha desvirtuat la seva existència és tal que no hi ha paraules per expressar els despropòsits que l'enrevolten des de la seva darrera inauguració dies abans de les eleccions de 1991.

Aleshores tan sols queda preguntar-nos perquè la nostra terra és tan desgraciada en el camp dels museus? No tan sols a nivell local sinó també a nivell estatal. Si comparem el desenvolupament museístic amb altres indrets d'Espanya veïm que els museus oficials que han existit o existeixen a l'àmbit del que avui coneixem com *Comunitat Autònoma de les Illes Balears* tots ells són de creació moderna, més bé diria que molt recent: *Museu Arqueològic d'Eivissa* (1907), *Museo Provincial de Bellas Artes de Mahón* (1948), des de 1978 amb el nom de *Museu de Menorca*; *Museu de Mallorca* (1961). Els tres inacabats. Els tres bàsicament museus arqueològics. Els tres transferits l'any 1983 a la *Comunitat Autònoma de les Illes Balears* que des de 1995 ha transferit les competències en matèria d'arqueologia als *Consells Insulars* que no tenen museus.

Tals coses no passen ni als països del tercer món. A títol d'exemple cal recordar que l'actual president de la República de Mali va presidir, no fa molts d'anys, l'ICOM, màxim òrgan internacional que controla a nivell administratiu i científic els museus del món, que estableix unes normes tècniques sobre el funcionament, organització i desenvolupament material dels nostres centres i que ha establert un codi deontològic que regula la professió museal, codi que sens anar més enfora és conculcat per alguns ajuntaments de l'Illa de Mallorca.

Malgrat tot i que el panorama balear sia trist i poc adient per conrar els museus estam aquí per parlar del futur, no dels desastres del passat. Emperò un historiador no pot deixar de banda que la història és *magistra vitae*, mestra de la vida i sense conèixer bé els errors del passat és millor no enfilar-nos en propostes de futur que poden ser perjudicials. Avui estam aquí per parlar del museu que Inca demana i que Inca necessita i, el que és més important, que Inca pot pagar. Entenint per pagar no tan sols el cost inicial de creació i instal·lació sinó el de manteniment i ulterior projecció científica i cultural.

Entrem doncs al tercer punt de la meua disertació: quin Museu per a Inca?

Avui la societat defuig del museu pompós, plé d'obres cabdals de l'art. Perquè? Avui no hi ha al món tantes obres cabdals per bastir museus pomposos, fins i tot les grans col·leccions que ens deixen en prèstec a preu d'or i colapsen els museus nacionals, no estan formades per obres cabdals. N'hi ha unes poques, emperò la resta, l'immensa majoria de la resta està formada per obres de segona i tercera categoria.

Inca no pot aspirar a un museu pompós, ni ho vol. Sí pot aspirar a un museu arrelat al seu passat i obert al futur. Ara bé per on em de cercar el contingut d'aquest museu?

En els darrers anys Inca a mostrat als ciutadans una part important del seu patrimoni artístic. Al larg de les dues darreres exposicions hem pogut veure i fruit el cabal històrico-artístic del poble inquer i tenim constància que és prou important i ric com per bastir un museu d'art religiós. A on ? És altra història. Com? Tal volta sia entrar en la cadena habitual d'entrebancs previs a la constitució d'un fons museal coherent: posar d'acord els propietaris, cercar un lloc adequat, acondicionar-lo, fer unes instal·lacions adients i procedir a la tasca de difondre els seus fons de manera que aportin una rentabilitat cultural, ja que no econòmica. Malgrat opinions de persones que al tenir competències sobre museus consideren que els museus han de ser autosuficients... Aixó sí es precís recordar que tenir competències no vol dir que aquell que les té sia competent.

Un museu d'art religiós a Inca? Tal volta sí, emperò seria un museu estàtic. Difícilment creixeria. No fa molts de dies que el professor Pedro de Navascués ens recordava que el patrimoni històric es un capital tancat, que no creix ni pot creixer. Tan sols podem conservar-lo i intentar que tal capital doni rèdits. En conseqüència cal tenir present que l'estatisme no és bo per a un museu. L'exemple del *Museo Provincial de Bellas Artes* a la Llonja de Palma encara és prou recent. Mantes de vegades he recordat les paraules de Juan Llonja Gaya Nuño quan l'any 1955, tan sols fa quaranta anys, el descrivia amb aquestes paraules:

En este salón, discurrido para uso muy diverso, es donde hace años que que se están pudriendo pacientemente los cuadros del Museo de Palma de Mallorca. En efecto, no habrá otro museo español donde las obras conservadas se hallen en tan triste situación. Naturalmente es culpa estatal y no de los Directores sucesivos del Museo.

El *Museo Provincial de Bellas Artes* era un museu tancat, creat arrel de la desamortització amb una col·lecció important, però no completa del que havia estat l'art religiós de la Mallorca cristiana abans de 1836, res més. Sense possibilitats d'engrandir els seus fons i sense un pressupost per mantenir-se. Al fer-me càrrec, l'any 1961, per tal d'incorporar-lo al nou *Museu de Mallorca* la seva partida pressupuestària per tot manteniment era de cinc-centes pessetes. Sense més comentaris.

Personalment no em decantaria per un *Museu d'Art Religiós*, lo qual no vol dir que no es fassi, que no es deixi de tenir cura pel ric patrimoni artístic d'aquest tipus que encara es conserva a Inca. Mai de mais.

Personalment demanaria per a Inca un Museu més d'acord amb les actuals tendències museològiques i amb la possibilitat d'aconseguir un fons coherent i estrictament vinculat al passat inquer que volem posar en valor, més aprop de la història i al que va ser aquesta ciutat, una de les viles, juntament amb Sineu, que ja quedaren reflectides al *Repartiment* o *Llibre del Rei* establert al moment de la conquesta: *Rahal Almerii, prop de la vila, Il jovades e es den Martí Ferrandiz, ortolà del Senyor maior*. En el mateix *Repartiment* alguns dels topònims ens recorden una de les més antigues activitats artesanals pròpies d'Inca: la terrissa.

Així el *rahal Almadraba hua den met Arrahin, IX jovades, e daquestes dona lo senyor Rei an A. de Arlet VII jovades en Almadraba e les altres dues romanen al Senyor Rei e son del Bg. Rabaza, o l'alcheria Athauapi, VI jovades, e es den R, frener e de son frare, o el rahal Athin de IIII jovades*. Almadraba = la teulera, Athauapi = el fabricant de toves, Athin = el fang eran topònims relacionats amb les arts del fang i la projecció terrissera d'Inca encara és prou important i en plena activitat per dirigir una ullada envers el passat i intentar mantenir tradició i tècnica per tal de que perduri aquest art en plena recessió ofegat pels plàstics i tots els xirimindangos moderns que ens allunyen d'un bon àpat servit en plat de pinzell o presentat en bella escudella d'orelles.

De totes maneres Inca no tan sols és terrissa. Inca va ser terra de vi i Inca és terra on la indústria del calçat té un desenrotllament pregó, d'una categoria indiscutible.

Al meu entendre Inca necessita un Museu de caire dinàmic on el passat i el món actual es conjuguin envers a una projecció futura. Tal volta el Museu que necessita Inca sia un *Museu de la Indústria Inquera*, representat pels tres grans elements que feren possible la riquesa de la ciutat i dels quals encara hi viu. Emperò no ha de ser un museu estàtic sino un museu viu on els cellers, els obradors antics, els tallers i les velles botigues de sabater sien conservats com a model del que va ser la vida de la ciutat i de la contrada, juntament amb un element fonamental que sia escola d'aprenentatge no tan sols per mantenir el que va ser l'art del poble sino per bastir una futura projecció d'aquests mesters envers al futur.

No és tasca fàcil. Endemés és un desafiament costós i tal volta llarg en materialitzar-lo. No és un projecte que es pugui bastir en quatre anys. Avui dia aquest plaç és quelcom indefugible pels polítics que han de promocionar un projecte d'aquesta envergadura, i el pitjor que podria passar és que l'impuls envers la creació d'un Museu d'Inca fos considerat com una idea de partit i per tant rebutjat pels que venen darrere vestits amb un mariol-lo de color diferent.

Si Inca vol un Museu d'Inca ha de ser obra de tots, blancs, color de cel, roigs i negres, ha de ser un Museu fet per les mans negres i les blanques mans de tots els que feren la murada que ens recorda Nicolás Guillén als seus versos, popularitzats per la veu esplèndida d'Ana Belen. Adduir en defensa del *Museu d'Inca* aquest testimoni pot ser més positiu que les meves paraules carregades de decepció.

Ara bé si el *Museu Industrial d'Inca* ha de ser una realitat posem les mans a la feina i no deixem passar un dia més. Sabem que els cellers no tornaran a funcionar els dies de verema i que el sabater no posarà mitges soles ni l'escudeller vetllarà dies i dies davant el forn de llenya per atiar-lo i que no s'apagui. Cal conservar el celler i la botiga i el forn i la bassa del fang i els productes de l'època, emperò cal pensar en la nova producció i el disseny industrial per millorar-la. Si estau disposats en prendre aquest camí començau ara mateix, demà sens dubte serà tard.

I no oblideu els condicionants que defineixen el que és un Museu com cal. per tant caldria pensar on s'hauria d'ubicar tal museu, pensem també en les col·leccions, pensem

en l'equip tècnic que pugui recollir, sistematitzar els materials, posar-los, en definitiva, en valor i presentar-los al públic, Pensem en la ulterior conservació, neteja, investigació i promoció socio-cultural.

Si es acceptada la meua proposta d'un *Museu Industrial* una ràpida ullada a museus d'aquest tipus li donarà fonament. Des del *Museu del molí paperer* de Capellades, on encara el batan capola la matèria primera i es fa el paper seguint la tècnica tradicional, al *Museu de l'estampat* a Pápa (Hongria), on els antics motlles de fustam segueixen estampant les teles tenyides amb índigo. Teles que s'han convertit quasi bé en un emblema nacional al ser emprades com a servei de taula a restaurants i línies aèries, podríem observar una àmplia gamma de museus dinàmics que a la vegada que conserven atuells i elements de treball segueixen produint, a ritme reduït, de manera que la tècnica no es perdi i es mantinguin els antics costums i formes d'obrar dels artesans d'altres temps.

Museus estètics de caire industrial o artesanal també els tenim a molts de llocs. Un dels més atractius podria ser el *Museu de l'aigua* a Lisboa on l'antic sistema de distribució d'aigües està perfectament restaurat amb la lluentor pròpia d'una obra decimonònica on les fustes exòtiques serveixen de vasa als tubs de llautó i coure, o perquè no el *Museu del pescador* a Bermeo, o el *Museu de la sal* a Sùria o el *Museu de les mines* d'Àkja (Hongria) on l'antic enginyer director de la mina dirigia el museu aportant la seva llarga experiència als visitants.

En aquest sentit cercaria la funcionalitat del futur Museu d'Inca.

Abans he fet uns suggeriments fonamentats en el passat industrial de la ciutat, passat llunyà o pròxim que ha condicionat la seva riquesa i la possibilitat de bastir tal museu: vi, terrissa i sabata.

D'una banda prescindiria del vi. Els importants cellers d'Inca, diríem, en termes moderns, que han patit un reciclatge i a causa del canvi d'orientació s'han salvat. No produeixen vi i no el tornaran a produir, emperò els cellers d'Inca desenrotllen una important tasca social en el camp de la restauració. S'han salvat la major part d'ells i ho han fet dignament.

Sens dubte un Museu del vi és necessari per a Mallorca, si no es fa, prest o tard, serà una vergonya pels mallorquins, d'igual manera que és vergonyós no tenir un museu de la mar i haver deixat tadar, impunement, la llarga tradició tèxtil de Palma, Sóller o Esporles. Realment un Museu del vi és necessari per a Mallorca, però no el situaria a Inca. Perdona-me aquells que no comparteixen els meus criteris... tota opinió és matitzable i discutible.

Si tornam els ulls envers la producció terrissera d'Inca es podrien plantejar alguns retrets. la ceràmica ha suposat per a Inca una font de riquesa, íntimament vinculada al desenrotllament de la ciutat i en gran part la importància del patrimoni artístic inquer té com a punt de sortida la preponderància del gremi de gerrers i escudellers que feren possible l'esplendor artístic d'Inca als segles XVII i XVIII.

Per altra banda un museu que mostri l'activitat artesanal de produir ceràmica és d'una simplicitat absoluta. fins i tot diria que poc atractiu si no comptam amb un fons que documenti la producció històrica inquera. Fer una col·lecció de ceràmiques produïdes a Inca no és cosa fàcil. Primer perquè no sabem amb claredat quina va ser tal producció i segon perquè seria una feina llarga i costosa aconseguir un recull de peces representatiu d'aquesta producció.

Reproduir un obrador de terrisser és molt senzill. Una de les comunicacions presentades a aquestes III Jornades ens dóna a conèixer els atuells i mobiliari necessari. Com es podrà veure aquest és minvat, reduït a la mínima expressió. De totes maneres és cosa factible i en aquest sentit tenim l'exemple del *Museo Provincial* de Teruel on han pogut resoldre el problema amb tota meticulositat.

Finalment ens queda la possibilitat de centrar el Museu d'Inca en la producció actual lligada a la pell i a la producció de calçat.

Com? En principi caldria definir l'antiga producció i activitat artesanal des del sabater creador al sabater ataconador, amb l'àmplia gamma d'estrís que envoltava aquest mester.

Un avenç el poguérem aconseguir a la Secció Etnològica del Museu de Mallorca a Muro on hi ha una mostra sintètica del ferramental emprat pels sabaters tradicionals.

Una segona fase consistiria en definir els inicis de la mecanització de la sabata que marca el pas entre l'artesania tradicional i la primerenca indústria. maquinaria obsoleta, conservada i en òptim estat de revista, fins i tot en condicions de funcionar. L'experiència del Museo de la Ciencia y la Técnica de Madrid és gratificant al veure com els antics mecànics i maquinistes de les estacions ferroviàries madrilenyes s'han convertit en restauradors de la maquinària fora de servei i l'estan deixant en ús. Quants de tècnics i operaris inquers amb una llarga experiència estan en condicions de dur a bon termini una tasca semblant?

La presència de la tècnica actual i els constants avenços fan que les màquines entrin en obsolescència a velocitats fantàstiques. Pot ser una ajuda per recollir tota la maquinària moderna que el progrés va arraconant dia a dia. Sens dubte hi tendria que estar representada.

Un museu d'aquest tipus suposa també la conservació dels arxius, catàlegs de producció, propaganda, patrons, dibuixos i projectes, sense oblidar les tècniques complementàries que feren possible la fabricació i comercialització de la sabata des dels adobs de la pell a la fabricació de les capses de cartró... i, perquè no, un record a les arts gràfiques que també a Inca assoliren una importància excepcional.

Pot ser que aquest darrer punt sia una deformació de caire familiar. És un record a l'activitat docent de mon pare que, en els anys trenta des de l'antiga Escola Graduada de Palma, va iniciar en l'art de la tipografia a molts d'alumnes que en aquest mester hi

trobaren una manera de viure. Avui aquest art es troba en plena decadència i també necessita quelcom ràpid i eficaç perquè no caigui en el més absolut dels obllits.

Con a resum de l'hipotètic, utòpic o quimèric Museu d'Inca vos demanaria que per damunt de totes les coses no oblidessiu aquells sis condicionants dels quals parlava al principi de la meva dissertació?

Institució no lucrativa, oberta al públic, en condicions d'adquirir, conservar, estudiar i exposar els documents que il·lustrin les activitats de l'home inquer o sien culturalment importants per al desenrotllament dels coneixements humans.

A la curta i a la llarga són els que defineixen el que és un Museu com cal i el que ha de ser el Museu d'Inca.